FAMILIE-/ARVERET – OMPRØVEN I AUGUST 2010

Opgave 1

Mark og Helle blev gift i 2004 efter kort tids bekendtskab, og de oprettede ikke ægtepagt. Året efter fik de fællesbarnet Frederik. I 2006 købte Mark – med sin opsparing på 200.000 kr. som udbetaling – en ejerlejlighed for 2,2 mio. kr., som ægtefællerne flyttede ind i. Ægtefællerne, der havde nogenlunde lige store og gode indtægter, aftalte, at de skulle dele terminsudgifter og andre løbende udgifter til ejerlejligheden i forholdet 1:2, således at Helle skulle betale 1/3 af de samlede udgifter, mens Mark skulle betale 2/3. Øvrige fælles løbende husholdningsudgifter og forsikringer skulle deles lige. De oprettede derfor to fælles konti, lejlighedskontoen og husholdningskontoen. De kunne hver for sig trække på husholdningskontoen, og de indsatte et aftalt fast beløb hver måned på hver af de to konti. I øvrigt havde de hver deres lønkonti.

I juni 2009 mistede Mark sit job og fik i 6 måneder alene dagpenge. Han kunne derfor ikke betale sin del af alle de fælles udgifter, og han undlod derfor i alle 6 måneder at indsætte sin del af pengene på husholdningskontoen – 9.000 kr. pr. md. Det var så aftalen, at han skulle indhente de manglende betalinger, når han igen fik arbejde. Der var i juni 2009 oparbejdet et betydeligt overskud på husholdningskontoen.

I juli 2009 lånte Mark 1.200 kr. af Helle til en bilreparationsregning.

I august 2009 fik Helle som fuldstændigt særeje udbetalt en arv på 98.000 kr. Hun købte derefter i oktober 2009 en iPod for 2.000 kr. Hun havde – uden aftale med Mark, som troede, at Helle havde betalt den med arven – betalt den ved dankorttræk på husholdningskontoen. Helle havde derimod for arven i februar 2010 købt en sofa og et sofabord til ejerlejlighedens stue, men i juli 2010 havde hun uden aftale med Mark solgt sofabordet til sin søster for halvdelen af den pris, som hun selv havde givet, fordi hun hellere ville have et andet bord. Det nye bord købte hun for de penge, som hun fik af sin søster for sofabordet. Helle havde endelig for sin løn i juni 2010 købt et fjernsyn for 8.000 kr., som hun forærede Mark i fødselsdagsgave.

13. august 2010 blev ægtefællerne separeret, og boet blev skiftet på denne dato. Der var da ingen friværdi i ejerlejligheden, idet gælden i lejligheden var 48.000 kr. større end værdien af lejligheden, selv om der var afdraget 150.000 kr. på gælden i de 4 år, Mark og Helle havde boet der. På ejerlejlighedskontoen stod der 15.000 kr., og udgifterne frem til 13. august 2010 var betalt. Mark havde, da han havde fået et vellønnet job, nået at betale 44.000 kr. af det beløb, som han skyldte på husholdningskontoen. På husholdningskontoen stod der 12.000 kr. På Helles lønkonto stod 10.000 kr. og på Marks 8.000 kr. Resten af Helles arv var placeret i obligationer, der havde en værdi af 78.000 kr. IPoden, som alene Helle brugte, var 400 kr. værd. Fjernsynet var 6.000 kr. værd. Ud over værdiløst indbo var der Helles sofa til 14.000 kr. og Helles nye sofabord til 800 kr. Mark ejede en ældre bil til en værdi af 37.000 kr. og sit surfbræt til en værdi af 800 kr. Mark skyldte stadig Helle de 1.200 kr.

Begge ægtefæller ønsker mest muligt på skiftet. Hvordan skal boet deles kvantitativt, og hvordan skal Mark og Helle afregne mest muligt?

Mark ønsker på skiftet at udtage det sofabord, som Helle havde solgt til sin søster. Værdien blev sat til salgssummen på 1.000 kr. Har han mulighed for det?

Mark lagde under skiftet sag an mod Helle med påstand om, at han alene skulle have forældremyndigheden over Frederik. Helle påstod, at hun alene skulle have forældremyndigheden, subsidiært at der skulle være fælles forældremyndighed. Begge forældre er egnede til at have forældremyndigheden. Hvordan skal sagen afgøres?

Løsningsvejledning til opgave 1

1. Formueordningen og Helles særeje

Der er formuefællesskab i ægteskabet, men Helle har dog et arvet fuldstændigt særeje., jf. RVL § 28 a. Hendes særeje består af de for arven købte obligationer til 78.000 kr., sofaen 14.000 kr. og sofabordet 800 kr., jf. surrogationsprincippet i RVL § 28, stk. 3. Helles særeje er i alt 92.800 kr.

Formueordningen indebærer, at ægtefællerne gyldigt kan indgå aftaler med hinanden, blot aftalerne ikke strider mod loven, jf. RVL § 29.

Familieret 2010 s. 110 f., 139, 151 f., 157.

2. Ejerlejligheden

Lejligheden er utvivlsomt Marks. Han har købt den og betalt udbetalingen, og risikoen for værdifaldet er derfor hans. Lejligheden er et passiv i Marks bodel på 48.000 kr.

Den indbyrdes fordeling af udgifterne, der betyder, at Helle betaler 1/3 af udgifterne – herunder de ikke ubetydelige afdrag på 150.000 kr. – må betragtes som en aftale om fordelingen af underholdet, altså en RVL § 2-ydelse, og den kan ikke medføre, at Helle har et krav mod Mark. Skævdelingen af udgifterne er formentlig også udtryk for, at opsparingen alene kommer Mark til gode. (At lejligheden er faldet i værdi, er ikke i sig selv afgørende for, om Helle har et krav).

Familieret 2010 s. 121 ff., 236, 238 ff.

3. Ejerlejlighedskontoen på 15.000 kr.

Da ægtefællerne ifølge aftale hver har indbetalt henholdsvis 1/3 og 2/3 af kontoens indestående, må de 5.000 kr. være Helles og de 10.000 kr. være Marks.

Familieret 2010 s. 121 f.

4. Husholdningskontoen på 12.000 kr.

Kontoen er efter aftale fælles med halvdelen til hver. Efter den aftale, som ægtefællerne indgik, da Mark var på dagpenge, mangler Mark at betale 54.000 kr. ÷ 44.000 kr. = 10.000 kr., og da Helle uden aftale har brugt 2.000 kr. af kontoen til en iPod, som ikke vedrører kontoen, ”skylder” hun kontoen de 2.000 kr. Derfor skylder Mark 8.000 kr. mere end Helle. Helles del må derfor ansættes til 8.000 kr. + ½ af de resterende 4.000 kr. = i alt 10.000 kr. og Marks del til 2.000 kr.

Familieret 2010 s. 121 f.

5. Fjernsynet
Fjernsynet er en gave til Mark, som må betegnes som en sædvanlig gave, jf. RVL § 30, stk. 1, 2. pkt. Helles økonomi er god, og begge har gode indtægter ved gavens givelse. En fødselsdagsgave til 8.000 kr. kræver på den baggrund ikke ægtepagt for at være gyldig. Fjernsynet er derfor Marks.

Familieret 2010 s. 223, 224.

6. Surfbrættet og iPoden
Marks nettobodel er på 13.800 kr., og Helles er på 26.200 kr. Helle har også særeje 92.800 kr. IPoden er Helles, da det er hende, der har købt den. Helles iPod til 400 kr. og Marks surfbræt til 800 kr. kan udtages forlods, jf. FSKL § 68 a, stk. 1, da værdien ikke står i misforhold til ægtefællernes formueforhold. Beløbene er absolut set også beskedne.

Familieret 2010 s. 284, 293.

7. Lånet og bil
Lånet på 1.200 kr. er et passiv i Marks bodel. Det er et aktiv i Helles bodel, da lånet er udbetalt, inden Helle arvede særejemidler, og det må derfor være et surrogat for fællesejemidler, jf. RVL § 28, stk. 3. Bilen er Marks fælleseje.

Familieret 2010 s. 151 f.

8. Boopgørelse

	Mark	Helle
Lønkonti	8.000 kr.	10.000 kr.
Lejlighed	÷ 48.000 kr.	
Ejerlejlighedskonto	10.000 kr.	5.000 kr.
Husholdningskontoen	2.000 kr.	10.000 kr.
Fjernsynet	6.000 kr.	
Lånet	÷1.200 kr.	1.200 kr.
Bilen	37.000 kr.	
Nettobodele	13.800 kr.	26.200 kr.
Boslodder	20.000 kr.	20.000 kr.

.

Boslodstilsvar fra Helle til Mark er 26.200 kr. ÷ 20.000 kr. = 6.200 kr. Heri kan Helle modregne de 1.200 kr., som Mark skylder hende. Helle betaler derfor Mark 5.000 kr., og Mark skylder derefter ikke Helle de 1.200 kr.

(Skævdeling efter FSKL § 69 a er ikke aktuel).

Familieret 2010 s. 275, 281 f., 284, 288.

9. Sofabordet

Sofabordet er ikke omfattet af RVL § 19, da det er fuldstændigt særeje. Helle kunne derfor sælge det uden samtykke fra Mark.

Familieret 2010 s. 194.

10. Forældremyndigheden over Frederik

Da Mark og Helle er gift, da Frederik fødes, har de fælles forældremyndighed, jf. FOL § 6, stk. 1. Den fælles forældremyndighed er fortsat efter separationen, jf. FOL § 8. Retten kan kun ophæve den fælles forældremyndighed, hvis der foreligger tungtvejende grunde, jf. § 11, 2. pkt. Da Helle subsidiært påstår fælles forældremyndighed, og da begge er egnede, vil resultatet blive fælles forældremyndighed.

Familieret 2010 s. 40, 42, 43 f.

Opgave 2

Mads og Hanne blev gift i 1982, og de fik kort efter fællesbørnene Allan og Bente. Der var formuefællesskab i ægteskabet.

I 1991 arvede Mads 700.000 kr. efter sin far, der i et gyldigt testamente havde bestemt, at arven efter ham skulle være fuldstændigt særeje. For arven købte Mads straks en ejerlejlighed.

I 1992 havde Mads en affære med keramikeren Ilse, som blev gravid med hans barn. Den ægteskabelige krise blev dog overvundet. I den anledning oprettede Mads i 1994 et formgyldigt testamente, hvorefter hans med Ilse registrerede barn, Søren, skulle arve mindst muligt.

I 2001 arvede Hanne et gældfrit sommerhus til en værdi af 800.000 kr. efter sin far og 800.000 kr. i form af værdipapirer efter sin mor, efter at hendes mor havde været i uskiftet bo i over 25 år. Hannes mor havde i 1978 oprettet et formgyldigt testamente, hvorefter al arv skulle være særeje.

Bente fik i 2006 tvillingerne Bo og Bodil.

I 2008 døde Hanne. Mads ønskede at være i uskiftet bo. Efter at have været i uskiftet bo i et år, genoptog han forbindelsen med Ilse. I 2009 oprettede Mads et formgyldigt testamente, hvori der stod: ”Ilse skal arve ½ af hvad jeg efterlader mig, og Søren skal arve sin legale arv”.

Allan fik i 2008 og 2009 to børn, Anna og Maria. Efter nogle ugers sygdom døde han senere i 2009 uden at efterlade sig andre børn.

I 2010 ønskede Mads at skifte det uskiftede bo for at indgå ægteskab med Ilse. Han indsendte derfor en begæring om skifte til skifteretten i maj 2010. I juli 2010 døde Mads pludselig, inden det uskiftede bo var skiftet, og inden han havde indgået ægteskab med Ilse. På det tidspunkt levede både Bente, Bo, Bodil, Anna, Maria, Ilse og Søren.

I juli 2010 var Mads’ og det uskiftede bos værdier følgende: Den af Mads i 1991 købte ejerlejlighed 1.400.000 kr., Hannes arvede sommerhus 1.200.000 kr., Hannes arvede værdipapirer 400.000 kr. og Mads’ øvrige midler 100.000 kr., der var fælleseje. Det blev på skiftet oplyst, at Mads i 2009 havde anvendt 300.000 kr. fra salg af værdipapirerne

til at forbedre sin ejerlejlighed, der var steget tilsvarende i værdi, og at han – i 2010 – efter Ilses ønsker havde brugt 900.000 kr. af sine fællesejemidler på at ændre Hannes sommerhus, der kun var steget 100.000 kr. i værdi, da ændringerne i den grad var tilpasset Ilses specielle ønsker og behov.

Bente, Anna og Maria gjorde under skiftet krav på vederlag på grund af Mads' dispositioner over det uskiftede bo. Hvordan skal boerne efter Mads og Hanne deles, når alle ønsker mest muligt?

Løsningsvejledning til opgave 2

1. Formueordningen

Ægtefællerne har som udgangspunkt fælleseje.

Arven efter Mads´ far er fuldstændigt særeje, da det gyldigt er bestemt i farens testamente. Det gælder også tvangsarven, jf. AL § 28 a.

Allerede fordi Hannes mor ikke kan træffe bestemmelse om arven efter Hannes´ far, er arven efter ham fælleseje, jf. AL § 24, stk. 2, 1. pkt. Hannes mor har i 1978 gyldigt bestemt særeje, jf. RVL § 28 a, uden at præcisere særejet, og bestemmelsen må derfor – da ikke andet fremgår af omstændighederne – forstås som skilsmissesæreje, der er fælleseje ved død, jf. § 17 i lov nr. 396/1990 og RVL § 28, stk. 1. Det uskiftede bo udgør altså hele formuen bortset fra Mads' ejerlejlighed, der er fuldstændigt særeje. Det uskiftede bo er derfor sommerhuset 1.200.000 kr., værdipapirer 400.000 kr. og Mads' fælleseje 100.000 kr. – i alt 1,7 mio. kr.

Litteratur: Arveret 2008 s. 83, 95, 97, 228-229.

2. Arvinger

Arvinger efter Hanne er Mads, da han levede, da skiftet blev begæret, jf. AL § 28, stk. 1, nr. 2, barnet Bente og børnebørnene Anna og Maria, der træder i Allans sted, jf. AL § 1**,** stk. 1 og 2.

Arvinger efter Mads er børnene Søren og Bente, børnebørnene Anna og Maria, samt Ilse, jf. AL § 1 og Mads testamente.

Litteratur: Arveret 2008 s. 39, 55, 112-114.

3. Vederlagskrav

Der er 2 vederlagskrav.

Dels har Mads anvendt det uskiftede bos midler til at forbedre sit særeje – de 300.000 kr. som han anvendte til forbedring af sin ejerlejlighed. Det udløser et vederlagskrav, jf. AL § 30, stk. 2.

Dels har Mads bygget om på helt uforsvarlig og uøkonomisk måde, så det uskiftede bo er blevet formindsket med 800.000 kr., jf. AL § 30, stk. 1. Da boet kun er på 1.700.000 kr., er det en væsentlig formindskelse, der må karakteriseres som misbrug.

Litteratur: Arveret 2008 s. 100-108.

4. Det uskiftede bo og arven efter Hanne

Det uskiftede bo er sommerhuset 1.200.000 kr., værdipapirer 400.000 kr. og Mads' andet fælleseje 100.000 kr. I alt 1,7 mio. kr.

Heraf skal Hannes boslod forlods have 800.000 kr. + 300.000 kr. som vederlagskrav, hvorefter resten (1.700.000 kr. ÷ 1.100.000 kr. = 600.000 kr.) ligedeles med 300.000 kr. til hver boslod. I arv efter Hanne falder derfor 1.400.000 kr. – hendes boslod.

Da Hanne ikke har oprettet testamente, skal arven deles efter de legale regler. Da Mads er arving, er det reglerne i AL §§ 9 og 1, jf. 28, stk. 1 og 3, 1. pkt. Mads arver ½ – 700.000 kr. – og børnene deler den anden ½. Bente får ¼ (½ af ½), altså 350.000 kr., og Anna og Maria deler den anden ¼ med 175.000 kr. til hver, jf. § 1, stk. 2.

Litteratur: Arveret 2008 s. 39, 55, 105-106, 113-114.

5. Delingen af arven efter Mads

I arv efter Mads falder hans boslod på 300.000 kr., hans særeje på 1.400.000 kr. og hans arv efter Hanne på 700.000 kr., i alt 2.400.000 kr.

Han har testeret ½ = 1,2 mio. kr. til Ilse. Da han efterlader sig tvangsarvinger, 2 børn og 2 børnebørn, kan han testere over ¾ = 1.800.000 kr. af arven, jf. AL § 5, stk. 1.

Den tidligere begrænsning af Sørens arv er tilbagekaldt i og med den nye formgyldige testation, jf. AL § 67, stk. 1. Da Søren skal have sin legale arv, arver han 1/3 af 2.400.000 kr., altså 800.000 kr., jf. AL § 1, stk. 1.

Som Mads' eneste øvrige legale arvinger arver Allans børn og Bente hver ½ af de resterende 400.000 kr. = 200.000 kr. Anna og Maria arver derfor 100.000 kr. hver, jf. AL § 1, stk. 1 og 2. Derved arver Bente netop sin tvangsarv på ¼ af 1/3 = 1/12 af de 2.400.000 kr. = 200.000 kr., og Anna og Maria arver deres tvangsarv på ½ af ¼ af 1/3 = 1/24 af de 2.400.000 kr. = 100.000 kr., jf. AL §§ 1 og 5.

Litteratur: Arveret 2008 s. 39, 227, 231-232, 275.

6. Boopgørelse

Det uskiftede bo på 1.700.000 kr. samt Mads´ særeje på 1.400.000 kr., i alt 3.100.000 kr. deles derfor således:

Bente 350.000 + 200.000 =	550.000 kr.
Anna 175.000 + 100.000 =	275.000 kr.
Maria 175.000 + 100.000 =	275.000 kr.
Ilse	1.200.000 kr.
Søren	800.000 kr.
I alt	**3.100.000 kr.**